

PATVIRTINTA

Šiaulių lopšelio-darželio „Pupų pėdas“
direktorius 2019 m. vasario 26 d.
įsakymu Nr. V-20 (1.5)

ŠIAULIŲ LOPŠELIS-DARŽELIS „PUPŲ PĖDAS“

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO LOPŠELYJE-DARŽELYJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo lopšelyje-darželyje tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti Šiaulių lopšelio-darželio „Pupų pėdas“ (toliau – lopšelis-darželis) bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką ir saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms, aplinką.

2. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685 pataisomis, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2017 m. birželio 30 d. Nr. XIII-592 pataisomis, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204 pataisomis ir papildymu. Tvarkos aprašas vadovaujasi šiomis nuostatomis:

2.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

2.2. kiekvienas lopšelio-darželio darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti;

2.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais ir nedelsiant, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą, patyčias amžiaus ir pareigų;

2.4. visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai turi būti supažindinti su lopšelio-darželio smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu pasirašytinai.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai.

3.2. Smurto prieš vaikus formos:

3.2.1. fizinis smurtas – smurtas, sukeliantis skausmą / fizinę žalą vaikui, įskaitant fizinės bausmės;

3.2.2. emocinis (psichologinis) smurtas – nuolatinis emocinis vaiko traumavimas, kuris sukelia žalą vaiko emocinei raidai (pvz. rėkimas, gąsdinimas, draudimas išsakyti nuomonę ir pan.);

3.2.3. seksualinis smurtas – vaiko vertimas dalyvauti seksualinio pobūdžio veikloje;

3.2.4. nepriežiūra (apleistumas) – nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantis žalą ar keliantis pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai.

3.3. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos) tokių formų:

3.3.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

3.3.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

3.3.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

3.3.4. kibernetinės patyčios: patyčios, naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

3.4. Smurto ir patyčių dalyviai:

3.4.1. smurtą ir / ar patyčias patiriantis vaikas – vaikas, iš kurio yra tyčiojamas, prieš kurį yra smurtaujama;

3.4.2. besityčiojantysis / skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ar patyčias ir / ar prisidedantis prie jų;

3.4.3. smurtą ar patyčias patiriantis suaugęs – lopšelio-darželio darbuotojas, vaiko tėvas, iš kurio tyčiojasi ar prieš kurį smurtauja bet kuris bendruomenės narys;

3.4.4. smurto ar patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie smurtą ar patyčias.

3.5. Prevencija – visos galimos priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą.

3.6. Intervencija – lopšelio-darželio vadovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų lopšelio-darželio darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos visuma.

3.7. Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

4. Tvarkos aprašas yra dokumentas, papildantis lopšelio-darželio vidaus tvarkos taisykles, kuris reglamentuoja smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA IR INTERVENCIJA

5. Lopšelyje-darželyje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

5.1. vaikų prieš vaikus;

5.2. darbuotojų prieš vaikus;

5.3. vaikų prieš darbuotojus;

5.4. darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

5.5. visų darbuotojų prieš vaikų tėvus (globėjus, rūpintojus);

5.6. vaikų tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš vaikus, pedagogus, kitus lopšelio-darželio darbuotojus.

6. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą lopšelyje-darželyje koordinuoja lopšelio-darželio vadovo sudaryta smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupė (toliau – vykdymo grupė), kuri 2 kartus per metus:

6.1. surenka apibendrintus duomenis dėl fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias, atlieka jų dinamikos analizę;

6.2. analizės duomenis aptaria vaiko gerovės komisijos posėdyje;

6.3. teikia siūlymus lopšelio-darželio direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos priemonių įgyvendinimo lopšelyje-darželyje.

7. Pedagogai kiekvienais metais iki rugsėjo 15 d. su šiuo aprašu supažindina ugdytinių tėvus.

III SKYRIUS PRANEŠIMŲ APIE SMURTĄ IR PATYČIAS PROCEDŪRA

8. Įtariamais ar realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas lopšelio-darželio bendruomenės narys reaguoja šiais veiksmais (1 priedas):

8.1. įsikiša ir nutraukia bet kokius smurto ir patyčių įtarimą keliančius veiksmus;

8.2. primena asmeniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, lopšelio-darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

8.3. jei nukentėjusiam reikia pagalbos, ji suteikiama ir informuojami pagalbą galintys suteikti asmenys – lopšelio-darželio darbuotojai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kitos institucijos (policija, greitoji pagalba);

8.4. smurto ar patyčių atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, registruoja lopšelio-darželio raštinėje smurto ir patyčių registracijos žurnale (2 priedas) ir vykdymo grupės vadovui pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (3 priedas);

8.5. pastebėjęs kibernetines patyčias ar gavęs apie jas pranešimą, išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir registruoja atvejį žurnale 8.4. papunktyje nustatyta tvarka.

9. Bet kuris lopšelio-darželio bendruomenės narys apie pastebėtą smurto ir patyčių atvejį privalo pranešti lopšelio-darželio vadovui.

IV SKYRIUS LOPŠELIO-DARŽELIO DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ SEKA IR JŲ BENDRADARBIAVIMAS

10. Vykdymo grupės vadovas kasdien peržiūri smurto ir patyčių registracijos žurnale užregistruotus smurto ir patyčių atvejus, juos įvertina ir, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, apie įvykį informuoja ugdytinių grupės pedagogą, vykdymo grupės narius, lopšelio-darželio direktorių.

11. Grupės pedagogas, gavęs informaciją apie smurtą ir patyčias tarp vaikų:

11.1. tą pačią dieną išsiaiškina aplinkybes ir įvertina situaciją;

11.2. pildo pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (3 priedas);

11.3. organizuoja individualius pokalbius su smurto ir patyčių dalyviais, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus);

11.4. vykdo tolesnę smurto ir patyčių situacijos stebėseną;

11.5. nesibaigiant smurto ir patyčių situacijai, jai kartojantis, informaciją perduoda vykdymo grupės vadovui, kuris inicijuoja vykdymo grupės pasitarimą ir/ar vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti, veiksmų planui parengti.

11.6. Gavęs informaciją apie kibernetinių patyčių atvejį:

11.6.1. nedelsiant išsaugo kibernetinių patyčių įrodymus;

11.6.2. atvejį registruoja lopšelio-darželio raštinėje 8.4. papunktyje nustatyta tvarka;

11.6.3. praneša Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje draugiskasinternetas.lt;

11.6.4. organizuoja ir teikia individualią pagalbą kibernetinių patyčių dalyviams, informuoja jų tėvus apie įvykusį atvejį;

11.6.5. vykdo tolesnę kibernetinių patyčių situacijos stebėseną;

11.6.6. jei patyčių failas nepašalinamas iš internetinės erdvės, nedelsiant (per 1 darbo dieną), kreipiasi į vykdymo grupės narius ir perduoda jiems visą turimą informaciją apie atvejį ir vykdytus veiksmus.

12. Vykdymo grupės nariai, įvertinę turimą informaciją:

12.1. per 7 darbo dienas sudaro individualų pagalbos veiksmų planą smurtą ar patyčias patyrusiam vaikui, skriaudėjui ir kitiems atvejo dalyviams, ir, esant poreikiui, jį koreguoja;

12.2. supažindina visas suinteresuotas puses su sudarytu pagalbos veiksmų planu, jo nevykdymo pasekmėmis (smurtą / patyčias patiriantį vaiką ir jo tėvus (globėjus), smurtaujantį / besityčiojantį vaiką ir jo tėvus (globėjus), pedagogus) ir motyvacinėmis priemonėmis;

12.3. vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui;

12.4. informuoja direktorių apie esamą situaciją;

12.5. pagal poreikį organizuoja ir vykdo individualią / grupinę konsultacinę švietimo pagalbos specialistų ir pedagogų pagalbą kitiems smurto / patyčių dalyviams;

12.6. inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį esamos situacijos aptarimui.

13. Vykdyto grupė, gavusi ir įvertinusi informaciją apie vykusį smurto ir patyčių atvejį, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs mokyklos bendruomenės narys:

13.1. informuoja direktorių apie vykusį atvejį;

13.2. organizuoja abiejų pusių individualius pokalbius, kurių pabaigoje numatomi veiksmų planai bei pasekmės nesilaikančioms pusėms;

13.3. vykdo veiksmų plane numatytas pareigas, stebi, analizuoja ir organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui ir aptarimui.

14. Lopšelio-darželio vadovas:

14.1. kai smurtauja ar smurtą patiria pedagogas, kiti lopšelio-darželio darbuotojai, apie smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Psichologinės tarnybos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos, inicijuoja vykdymo grupės pasitarimą, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su skriaudėju ir skriaudžiamuoju, teikia rekomendacijas;

14.3. supažindina skriaudėją su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis;

14.4. esant fiziniam smurtui, informuoja policiją, Vaikų teisių apsaugos skyrių, Pedagoginę psichologinę tarnybą, vaiko tėvus (globėjus, rūpintojus).

15. Smurtą ar patyčias patiriančio vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie lopšelyje-darželyje, grupėje vykstančias patyčias ar smurtą:

15.1. smurto ar patyčių atvejį registruoja lopšelio-darželio raštinėje 8.4. papunktyje nustatyta tvarka arba jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute elektroninėje sistemoje „Mano darželis“ ar asmeniškai);

15.2. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje atvejį, kai panaudota/naudojama vaizdo informacija, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio nepilnamečio vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

16. Lopšelio-darželio darbuotojas, gavęs informaciją iš tėvo (globėjo, rūpintojo) ar vaiko, smurto ir patyčių atvejį registruoja lopšelio-darželio raštinėje 8.4 papunktyje nustatyta tvarka.

17. Kai smurtu kaltinami lopšelio-darželio darbuotojai ar įstaigos teritorijoje esantys asmenys, atliekami tokie veiksmai:

17.1. personalas nedelsdamas praneša lopšelio-darželio vadovui;

17.2. jei kaltinamas vadovas, pranešama vadovo pavaduotojui;

17.3. vadovas / vadovo pavaduotojas informuoja Vaiko teisių apsaugos skyrių, policiją bei steigėją ir vadovaujasi suteiktomis instrukcijomis;

17.4. vadovas / vadovo pavaduotojas raštu fiksuoja smurto faktus ir šią informaciją perduoda organizacijai pagal kompetenciją.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Lopšelis-darželis, sprendamas smurto ir patyčių atvejus, bendrauja ir bendradarbiauja su ugdytinių tėvais (globėjais, rūpintojais), vietos bendruomene, policijos, Vaiko teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.

19. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

20. Visų lopšelio-darželio darbuotojų pareigybių aprašymuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos puoselėjimą, pareiga reaguoti į smurtą ir patyčias pagal tvarkos apraše nustatytą tvarką.

21. Smurto ir patyčių registravimo dokumentai saugomi lopšelyje-darželyje Lietuvos respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

22. Visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai (darbuotojai, ugdytinių tėvai) turi būti supažindinti su tvarkos aprašu pasirašytinai.

PRITARTA

Šiaulių lopšelio-darželio „Pupų pėdas“

Tarybos 2019 m. vasario 26 d.

protoliniu nutarimu

(protokolo Nr. ĮT-1 (2.1.))